שמיני ג

א. אין די ערשטע פרקים פון הלכות טומאת אוכלין זאָגט דער רמב״ם די תנאים וועו אוכלין זיינען מקבל טומאה:

אין דעם ערשטן פרק שרייבט ער די ערשטע צוויי תנאים (וועלכע זיינען שייך צו אַלע אוכלין):

א) „כל אוכל המיוחד למאכל אדם . . מקבל טומאה וכל שאינו מיוחד למאכל אדם ה״ז טהור״[1].

ב) אפילו אַ „מאכל אדם״ איז ניט מקבל טומאה סיידן ער ווערט פרייער מוכשר לקבל טומאה — „אינו מקבל טומאה עד שיבלל תחילה באחד משבעה משקין וזהו הנקרא הכשר שנאמר[2] וכי יותן מים על זרע״[1].

דערנאָך, אין צווייטן פרק[3], שרייבט דער רמב״ם אַ דריטן תנאי (בשייכות צו „אוכלין הגדילין מן הקרקע״[4]) — אַז „אינן מקבלין טומאה עד שיעקרו, אבל כל זמן שהן מחוברין אפילו כשורש קטן שיכולין לחיות ממנו אינן מקבלין טומאה״.

עס איז ידוע[5] אַז פון יעדער הלכה אין תורה קען מען אַרויסנעמען אַ הוראה אין עבודת השם. ווייל אין צוגאָב צו דעם פשוט'ן אָפּטייטש פון יעדער הלכה, איז אויך פאַראַן דער פירוש ההלכה אין עבודה רוחנית. וואָס די הוראה איז שייך צו יעדן איינעם וויבאַלד אַז תורה איז געגעבן געווארן צו יעדעם איינעם.

וואָס דאָס איז אויך איינער פון די פירושים אין פסוק[6] „ויצונו ה׳ לעשות את כל החוקים האלה ליראה את ה״ — אַז דער תכלית פון „כל החוקים האלה״ (וועלכע מצוה והלכה ס׳זאָל נאָר זיין) איז — „ליראה את ה״ (אַז דערפון זאָל מען צוקומען צו יראת ה׳)[7], ווייל פון יעדער הלכה אין תורה קען מען אַרויס־נעמען אַ הוראה אין אַן ענין פון „ליראה את ה״, יראת שמים.

ועד״ז בעניננו, אַז די דריי תנאים הנ״ל בשייכות צו טומאת אוכלין, איז פאַראַן דוגמתם אין עבודת האדם לקונו.

ב. מבואר בכמה מקומות, אַז דער גדר פון טומאה איז שייך דאָרטן וואו ס׳איז פאַראַן קדושה, אָדער עכ״פ אפשריות פון קדושה. ע״ד ווי דער אַלטער רבי זאָגט אין שו״ע[8] (בשייכות צו נגיעה בלי נטילת ידים בבוקר), אַז „לנגיעת הנכרים אין לחוש כי רוח טומאה זו אינה מתאוה לשרות אלא בכלי של קדש במקום קדושה שנסתל־קה כו׳״[9].

והטעם דערויף איז: מצד הבריאה, איז פאַר קליפות טמאות באַשטימט געווארן אַ חיות מצומצם ביותר, און דערפאַר „שטופן״ זיי זיך צו מקום הקדושה בכדי

1) לשון הרמב״ם שם פ״א ה״א.
2) פרשתנו יא, לח.
3) ה״א.
4) וראה שם ה״ו בנוגע אוכלין שהן מבעלי חיים, ש„אינן מקבלין טומאה עד שימותו״.
5) ראה קונטרס לימוד החסידות פי״א ואילך. אגרות קודש אדמו״ר מהוריי״צ ח״ג ס״ע ריט ואילך. ובכ״מ.
6) ואתחנן ו, כד.
7) ראה תניא ספכ״ג. ובכ״מ.
8) או״ח מהד״ת ס״ד ס״ב.
9) וכן עכו״ם אין מטמאים באהל ואין נעשים טמאי מת (ולא שאר טומאות) — רמב״ם הל׳ טומאת מת פ״א הי״ג. וראה אוה״ח ר״פ חוקת בארוכה.

צו באַקומען פון קדושה אַ תוספת יניקה של חיות, דורך מוריד זיין דעם אדם אין (קליפה) טומאה ח״ו.

משא״כ אין אַן אַרט וואָס ס׳איז ניטאָ קיין קדושה (יתירה), איז ניטאָ אַ השתדלות (יתירה) מצד הטומאה צו שורה זיין דאָרטן[10], וויבאַלד אַז דאָרטן איז ניטאָ קיין ריבוי חיות פון וועלכן זיי קענען מקבל זיין אַ תוספת יניקה.

און דאָס איז דער תוכן פנימי אין דעם ערשטן תנאי פון טומאת אוכלין — אַז דוקא „מאכל אדם״ איז מקבל טומאה:

דער תואר „אדם״ איז דאָך[11] על שם הכתוב[12] „אדמה לעליון״, וואָס דער־פאַר ווערן אידן אַנגערופן בשם „אדם״ — „אתם קרויין אדם״[13] — וויל אַ איד איז „אדמה לעליון״, בדומה, כביכול, צום אדם העליון שעל הכסא[14].

און דאָס מיינט „אוכל המיוחד למאכל אדם״: אכילה אין ברייטערן זין מיינט — אַלע צרכי האדם[15]; און „מאכל אדם״ מיינט — אָט די ענינים וועלכע זיינען די „צרכים״ פון דעם אדם שבו, זיין נשמה וואָס איז „אדמה לעליון״, וואָס דאָס זיי־נען די ענינים של תורה ומצוותי׳.

און דורכדעם ווערט עס אויך „מאכל אדם״ — פון דעם אדם העליון שעל הכסא כביכול. וכידוע[16] אַז דורך די תורה ומצוות פון אַ אידן למטה איז מען כביכול „מפרנס״ דעם אויבערשטן (ע״ד קרבנות וואָס ווערן אַנגערופן[17] „לחמי לאשי״).

וויבאַלד אַז דאָס זיינען אַזעלכע ענינים וואָס זיינען „מיוחד למאכל אדם״ העליון — זיינען די כחות הטומאה זיך משתדל צו מכשיל זיין דעם אדם שבדומה לו למטה, דעם אידן, כדי צו באַקומען פון אים (פון דעם ריבוי חיות הקדושה שבו) אַ תוספת יניקה של חיות. דערפאַר, איז שייך אַז אין דעם זאָל זיך אַריינכאַפן אַן ענין פון טומאה ר״ל,

משא״כ „כל שאינו מיוחד למאכל אדם ה״ז טהור ואינו מקבל טומאה״. וויבאַלד אַז ס׳איז ניט פאַרבונדן מיט אדם העליון שעל הכסא, קדושה*[17] — איז דאָרטן ניטאָ קיין השתדלות פון לעומת זה, איז דאָרט ניטאָ קיין טומאה[18], וכנ״ל.

ג. צו דעם איז דאָ (דער רמב״ם מוסיף) אַ צווייטן תנאי, אַז אפילו אַ „מאכל אדם״ איז ניט מקבל טומאה „עד שיבלל תחילה באחד משבעה משקין״:

מים (משקין) וווייזט אויף השפעה והמשכה. ווי מ׳זעט עס אין דער תכונה פון מים, אַז: א) מים יורדים ממקום גבוה למקום נמוך[19] — דאָס איז דער ענין פון

10) ראה סוכה נב, א: ״יצה״ר . . שמניח אוה״ע ומתגרה בשונאיהם של ישראל . . ובתלמידי חכמים יותר מכולם.

11) עשרה מאמרות מאמר אם כל חי ח״ב פל״ג. של״ה ג, רע״א. כ, ב. רסח, ב. שא, ב.

12) ישעי׳ יד, יד.

13) יבמות סא, רע״א.

14) ראה יחזקאל א, כו.

15) ראה סנהדרין לח, א: שיכנס לסעודה מיד, וברש״י שם: שימצא הכל מוכן ויאכל מאשר יחפוץ. ועוד.

16) ראה זח״ג ז, ריש ע״ב. שהש״ר פ״א, ט (ו). לקו״ת בהר מ, סע״א ואילך. פינחס עו, א. ובכ״מ.

17) פינחס כח, ב. ועד״ז בכ״מ. וראה לקו״ת פינחס שם. סידור לג, סע״ב ואילך. אוה״ת פינחס ע׳ א׳עב ואילך ובהנסמן שם. ועוד.

*17) ואף שגם מאכל נכרי נקרא מאכל אדם ומקבל טומאה (ראה רמב״ם שם פ״ג ה״ד. שם ה״י. ועוד) — י״ל שזהו כדי שיהי׳ ענין הבחירה, ע״ד המבואר (סה״מ תרנ״ו ע׳ שיט) לענין ציור גופו של אדם.

18) וי״ל שזהו הטעם הפנימי בדעת ר״ש (בכורות ט, ב. וש״נ) דאיסורי הנאה אינן מטמאין (אע״כ ה״ל להן שעת הכושר — שם, סע״ב). אלא שהרמב״ם (הל׳ טומאת אוכלין ספ״א) פסק כחכמים שמטמאין. ואכ״מ.

19) ראה תענית ז, א.

חסד והשפעה[20], וואס דער „גבוה" לאזט זיך אראפּ צום „נמוך" בכדי אים צו משפיע זיין. ב) אויך בשייכות צו אוכלין, איז די פעולה פון מים (שתי') וואס עס פירט פאנאנדער דעם אוכל אין גאנצן גוף[21], וואס דערפאר זאגן חז"ל[22] „אכל ולא שתה אכילתו דם". ג) טבע המים לדבק[23] — די לחלוחית פון מים טוט אויף א חיבור ודביקות צווישן דברים נפרדים.

אין עבודת האדם מיינט עס: בשעת די עבודה פון א אידן (זיין „אוכלין") איז (ניט ווי א טרוקענע זאך, נאר) מיט „לחלוחית", דעמאלט בלייבט עס ניט ביי אים אליין, נאר עס פועל'ט אויך אויף די אידן ארום אים, ביז אז ער איז יורד אפילו צו א נמוך בכדי צו משפיע זיין צו אים.

קומט אויס, אז וועז דער „מאכל אדם" — די ענינים פון תורה ומצוות (כנ"ל סעיף ב) — זיינען פארבונדן מיט תכונת המים, זיי ווערן געטאן מיט א לחלוחית וואס טוט אויף אז דער אור הקדושה זאל נתרבה ווערן אויך ביי אנדערע אידן — ווערט א ריבוי אין דעם חיות הקדושה.

און דערפאר איז די השתדלות מצד הקליפה צו גורם זיין אז ענין פון טומאה דוקא וועז דער „מאכל אדם" איז מוכשר געווארן לקבל טומאה דורך דעם „שיבלל תחילה באחד משבעה משקין" — ווייל דוקא אין דעם איז פאראן א ריבוי חיות פון קדושה, פון וועלכן די קליפה וויל באקומען א תוספת יניקה

[וי"ל אז דאס איז אויך דער טעם פנימי וואס דוקא ביי משקין געפינט מען א ריבוי ענינים פון גזירות וזהירות מפני הטומאה (וואס מען געפינט ניט ביי אוכלין)[24] — מצד דעם עילוי מיוחד פון משקין, וואס זיי פארמאגן די תכונה פון השפעה וחיבור עם הזולת, וואס דאס איז איינער פון די סימנים וגדרים פון צד הקדושה — השפעה[25] (היפך פון „מכניס ואינו מוציא"[25])];

משא"כ וועז דער „מאכל אדם" איז ניט מוכשר געווארן דורך מים, איז אין אים ניטא אזא ריבוי חיות פון קדושה, ובמילא איז ער ניט מקבל טומאה (וויל די קליפה „שטופט" זיך ניט צו שורה זיין דארטן).

ד. לאחרי כל זה — קען וועלן א שאלה וטענה:

דער אויבערשטער האט ארויסגעשטעלט א אידן אין עולם הזה הגשמי, וואס וועלט אנגערופן „עולם הקליפות וסטרא אחרא"[26], און „הרשעים גוברים בו"[26]. דערצו זאגט מען א אידן, אז וואס מער ער וועט זיך משתדל זיין בעבודתו צו זיין א משפיע בסביבתו — אלץ מער איז די השתדלות מצד הקליפה אים צו מכשיל זיין כו'[27] (כדי זיי זאלן באקומען א תוספת יניקה ח"ו); בשעת דער וואס איז זיך ניט משתדל בעבודתו להשפיע דארף ער זיך ניט באווארענען פון טומאה!

מוז מען זאגן אז זיכער גיט דער אויבערשטער אן עצה ודרך פאר א אידן

---

20) תניא ספ"ד.

21) פיה"מ להרמב"ם עירובין פ"ג מ"א. ועוד.

22) שבת מא, א. וראה שערי אורה צה, א. סה"מ תקס"ח ס"ע סט ואילך. ובכ"מ.

23) ראה לקו"ת בהר מ, סע"ג. ובכ"מ.

24) ראה רמב"ם הל' אבות הטומאות פ"ז.

25) תניא פכ"ד (ל, ב).

26) תניא פ"ז (י, סע"ב). וראה תניא פל"ו (מה, ב).

27) ע"ד מחז"ל (סוכה נב, סע"א) כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו. וראה לעיל הערה 10.

ווי ער זאָל זיך קענען באַווּאַרענען פון ענין הטומאה (און באַווּאַרענען זיך נאָך מערער ווי אַזאַ וואָס איז זיך ניט משתדל כדבעי אין עבודת השם).

אויף דעם קומט דער דריטער תנאי אין טומאת אוכלין — „כל האוכלין הגדילין מן הקרקע . . כל זמן שהן מחוברין אפילו כשורש קטן שיכולין לחיות ממנו אינן מקבלין טומאה (אפילו אם הוכשרו במים)". דאָס מיינט בעבודת האדם: בשעת דער „מאכל אדם" (עבודת האדם) איז אין אַן אופן אַז ער איז בחיבור מיט מקום גידולו, אפילו דורך אַ „שורש קטן (אַבער) שיכולין לחיות ממנו", דעמאָלט איז — „אינן מקבלין טומאה".

ה. די הסברה אין דעם:

אַלע פעולות און ענינים פון עבודת ה' („אוכל המיוחד למאכל אדם" העליון) איז שרשם ומקורם — דער אָרט פון וואָנעט זיי „וואָקסן" — די פנימיות הנשמה, די נקודת היהדות, וואָס אין דעם קען קיין טומאה ניט אַנרירן, ח"ו; ניט נאָר קען עס בפועל ניט טמא ווערן, נאָר נאָכמער — ס'איז ניט מקבל טומאה, כלל ניט בגדר טומאה.

וכידוע מאמר רבותינו נשיאינו[28], אַז „מודה אני . . זאָגט מען פאָר נעגעל וואָסער אפילו בידים טמאות, וואָרום כל הטומאות שבעולם זיינען ניט מטמא דעם מודה אני פון אַ אידען. ער קען זיין חסר בזה או בזה, אַבער דער מודה אני בלייבט גאַנץ"[29]. ווייל דער „מודה אני" פון אַ אידן איז פאָרבונדן מיט דער נקודת היהדות שבו[30].

און ווי דער אַלטער רבי איז מבאר אין תניא[31] אַז דער כח האמונה ומסירת נפש (וואָס קומען פון דער נקודת היהדות) איז גאַנץ ביי יעדן אידן, וואָס דערפאָר איז „אפילו קל שבקלים ופושעי ישראל מוסרים נפשם על קדושת ה'"[32], „אפילו שלא לעשות רק איזה מעשה לבד נגד אמונת ה' אחד כגון להשתחוות לעבודה זרה אף שאינו מאמין בה כלל"[33] — ווייל די נקודת היהדות פון אַ אידן דערלאָזט ניט אַז מען זאָל אַנרירן אפילו אין „קצה טומאת ע"ז ח"ו"[34].

און אויף דעם קומט די הוראה, אַז די „אוכלין" דאַרפן זיין מחובר מיט מקום גידולם, די נקודת היהדות: ס'איז ניט גענוג וואָס די נקודת היהדות (פאָר זיך) בלייבט גאַנץ, נאָר די אמונה ומסירת נפש דאַרף דורכנעמען זיינע פעולות בעבודת ה'. ביז ס'איז ניכר אין די פעולות דער חיות שמצד פנימיות הנשמה.

ו. און דאָס איז וואָס דער רמב"ם זאָגט, אַז „כל זמן שהן מחוברין אפילו כשורש קטן שיכולין לחיות ממנו אינן מקבלין טומאה".

בשעת די עבודה פון אַ אידן איז אין אַן אופן אַז זי האָט אַ חיבור מיט מקום גידולו, פנימיות נפשו

— אפילו אויב דאָס איז בלויז „כשורש קטן": אַלע שרשים זיינען אַפגעשניטן

28) היום יום יא שבט.

29) וכידוע פס"ד הרמב"ם עד"ז — בהל' גירושין ספ"ב.

30) ראה קונטרס ענינה של תורת החסידות סעיף יא ובהערה 78 שם.

31) פי"ח ואילך.

32) שם ספי"ח.

33) שם ספי"ט.

34) תניא שם. וראה ליקוט פירושים כו' לשם (ע' שנא) דיוק לשון זה.

געווארן, ר"ל, און ביי אים איז פאר־בליבן בלויז איין „שורש קטן"; וויבאלד אבער דאס איז אַ „שורש קטן[35] שיכולין לחיות ממנו" — אז דורך אים קען נמשך ווערן חיות פון פנימיות הנשמה —

איז „אינן מקבלין טומאה". וואָרום כשם ווי די אמת'ע פנימיות הנשמה איז העכער פון עניני הטומאה, ווערט אזוי אויפגעטאָן אויך אין די „אוכלין" — די עניני האדם בתורה ומצוותי', וועלכע זיינען מקבלין חיות, דורכגענומען מיטן חיות פון פנימיות הנשמה — אז אויך זיי זאל קיין טומאה ניט קענען אַנרירן; ועד כדי כך, ביז אז „אוכלין שהוכשרו כשהן מחוברין לקרקע . . אינו הכשר"[36] — עס קען אפילו ניט ווערן מוכשר לקבל טומאה, אזוי אַפגעפרעגט איז דער ענין הטומאה ביי אים.

וי"ל אז דאס איז אויך דער פירוש אין דברי המשנה[37] אז די עבודה פון א אידן דאַרף זיין ווי אַן „אילן שענפיו מועטין ושרשיו מרובין שאפילו כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזין אותו ממקומו" — אז דער עיקר מעלה איז אין ריבוי שרשים, וועלכע פאר־בינדן די פעולות האדם בתורה ומצוותי' מיט מקום גידולן, פנימיות נשמתו[38], וואס דאס גיט אריין א חיזוק ותוקף אין זיין עבודה, ביז אז קיין זאַך קען עס ניט רירן פון אָרט — „כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזין אותו ממקומו".

ז. כידוע הויבט זיך אַן יעדער ענין אין עבודת ה' פון תורה. ועד"ז איז דעם ענין — אז כדי צו אויפטאָן דעם חיבור פון די פעולות האדם (במחשבה דיבור ומעשה) מיט פנימיות הנשמה — איז עס דורך דעם וואס אין זיין לימוד התורה איז פאראן די הקדמה פון ברכו בתורה, ברכו בתורה תחלה[39], המשכה בתורה, דער אפענער פארבונד מיטן שורש ונותן התורה — נותן התורה (לשון הווה),

און דאס איז דער שורש כללי לכל התורה כולה

תורה דארף דאך אראפקומען און דורכנעמען אלע פרטים ואיברים — וואס דאס איז דער חיבור פון נגלה דתורה (וואס איז בדוגמת ענין האוכלין — „מילא כריסו בבשר ולחם"[40]) מיט פנימיות התורה.

דער חילוק צווישן גליא דתורה און פנימיות התורה איז[41]:

בלשון הזהר[42] נגלה דתורה איז גופי תורה, פנימיות התורה — נשמתא דאו־רייתא.

ועד"ז — נגלה דתורה רעדט, איז מברר דינים און ענינים פון „אילנא דטוב ורע"[43], וואס דערפאר איז דער לימוד עצמו אין אַן אופן פון פלפול וקושיות כו', ביז אז עס זיינען פאראן

35) להעיר מלשון הע"ח (ש' דרושי אבי"ע פ"א), הובא בלקו"ת ראה (כז, א) — „יש ניצוץ קטן כו' מתלבש בו' הנק' יחידה".

36) רמב"ם שם פ"ב ה"ח.

37) אבות פ"ג מי"ז.

38) ראה בארוכה לקו"ש ח"ד ע' 1210 ואילך (וראה שם השייכות ל„מעשיו מרובין מחכמתו").

39) נדרים פא, א. ב"מ פה, ריש ע"ב. וראה רבינו יונה הובא בר"ן נדרים שם. ב"ח ושו"ע אדה"ז או"ח סמ"ז.

40) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת ספ"ד.

41) בהבא לקמן ראה אגה"ק סכ"ו. קונטרס עץ החיים פי"ג ואילך. ובכ"מ.

42) זח"ג קנב, א.

43) רע"מ נשא קכד, ב. הובא (ונתבאר בארוכה) באגה"ק שם.

ענינים פון מחלוקת כו'[44] — ד.ה. עס איז שייך אין דעם אַן ענין פון העלם והסתר אויף אמיתתה של תורה.

משא"כ פנימיות התורה איז עץ החיים — „אילנא דחיי דלית תמן לא קשיא כו' ולא מחלוקת כו'"[43]; ס'איז העכער פון דעם גדר פון אילנא דטוב ורע.

און דערפאַר, כדי דער לימוד התורה של האדם זאָל זיין אין אַן אופן פון „נעשית לו סם חיים"[45], אַז עס זאָל ניט זיין לימוד לקנתר ר"ל, אַן ענין פון היפך החיים, ואפילו ניט צו אַ דקות'דיגן שלא לשמה[46] — איז עס דורך דעם וואָס זיין לימוד אין גליא דתורה איז מחובר מיט לימוד פנימיות התורה, אילנא דחיי.

און „גדול לימוד שמביא לידי מעשה"[47] — דורך דעם חיבור פון גליא ופנימיות אין תורה, ווערט אַזוי אויפ־גענומען אויך בכללות עבודתו, אַז עס ווערט דער חיבור פון פעולות גליא שבנשמתו (די „אוכלין" שלו) מיט פנימיות נשמתו, ובמילא ווערט ער אין אַ מצב אַז ער איז (אפילו) ניט בגדר לקבל טומאה.

און דאָס ווערט די הכנה קרובה צום קיום היעוד „ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ"[48], בגאולה האמיתית והשלי־מה על ידי משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

(משיחת ש"פ וישלח תשמ"ה)

---

44) רע"מ שם. הובא באגה"ק שם.
45) ל' חז"ל — יומא עב, ב. וראה בארוכה קונטרס עה"ח שם.
46) ראה תוד"ה העושה — ברכות יז, א. וש"נ.
47) ב"ק יז, א. וש"נ.
48) דקאי על יצה"ר (זכרי' יג, ב. ראה מפרשים שם).